

VIDOR BUKÁSÁNAK TÖRTÉNETE.

Vidorné nyilatkozata.

Vidor Pál özvegye ma megjelent szerkesztőségünkben s egy hosszú nyilatkozat közlésére kért fel bennünket.

A köteles lovagiasság szempontjából adjuk ezt a nyilatkozatot, a mely védekezve is támad. Ma még nem tartjuk szükségesnek bármiféle irányban is reflektálni erre a nyilatkozatra, a melyben nem kevésbé súlyos vádak foglaltatnak mások ellen, mint a milyen vádak emelkedtek az általunk felsorolt adatokból Vidorné ellen. A megvádoltak bizonyára megtalálják majd a védekezés módját. A mi bennünket illeti, arra csak egyet: Az igazság kiderítésétől sem téríthet el bennünket semmi.

Vidorné nyilatkozata itt következik:

Mélyen tisztelt Szerkesztő ur!

Két hét óta cikkek jelennek meg, a melyeknek céljuk, hogy Vidor Pált tehetetlenséggel, formális cselekvési bénasággal vádolják, engem pedig azzal, hogy férjem tragédiájára én is befolyással lehettem.

Vidor Pál végrendelete.

Mind e vádaskodás azért történik, hogy *hogy férjem emlékére és rólam a rokonszerveket elterelje és enyhítse ama gyűlöltégeket, a melyek természetesen jelentkeztek és élnek ma is az ellen a bünszövetség ellen, a melyik becsületes és hiszékeny uramat behálózással sirjába vitte. E bünszövetség tagjai: Reitter Ferencz székesfehérvári számtanácsos, a Népszínház volt ügyvezető főnöke, Fedák Sári és a Bárdok. A mit Vidor Pál örökre hagyott, az egy végrendelet, a mely nekem parancs és én végrehajtom minden körülmények között. E végrendelet szól Reitter Ferenczről, Fedák Sáriról és a Bárdokról és két népszínházi bizottsági tagról. Itt van nálam az írás. Nehogy bárki széttépett becsvágyaim jajgatásával vádolhasson, kijelentem, hogy én a Népszínháznak szivemből minden jót kívánok és a tragédia után ott történt első megjelenésem egyetlen célja volt, férjem végrendeletét a bizottsági tag uraknak bemutatni és mihelyt meg lett az eredmény, hogy a legfőbb bűnösök egyike a Népszínházról eltávolított, teljesen megnyugodtam.*

Vádak Fedák Sári ellen.

Rajtam most a sor, hogy a hetekig némán tűrve férjem emlékének meghurcolását beszéljek és kezdjem Fedák Sárin, a kinek népszínházi szereplése és férjemmel, mint emberrel és igazgatóval szemben való eljárása annyival súlyosabb, mert nő követte el.

Fedák Sári daczára annak, hogy be volt neki jelentve, hogy Vidor Pál öngyilkosságának napján előadása nem lesz, váratlanul, talán éppen abban a perczben, a mikor férjem a szemét örökre behunyta, megjelent a színházban és játszani akart. Ketten akartak játszani, Reitter, meg ő: hogy itt semmi sem történt, »csak egy ember halt meg«. Én a lakásom napokig el nem hagytam és a mi ama péntek után történt, csak másnap tudtam meg. Minthogy senki sem várhatta Fedák Sári megjelenését a Népszínházban, ezt kizártnak lehetett venni, tehát nem is izgathatta a közönséget senki, hanem mint a lapok másnap megírták, a szin-

ház előtt egész nap hullámozott ezernyi tömeg spontán büntette az egyik tettet, a mikor igenis, százával emlitenek rá tanukat, inzultálta és ki sem ereszté kezéből talán, ha álrühában néhány szövetségese meg nem szökteti az igazságot osztó közönség előtt.

Férjem halála napján játszani akart, de a férjem életében nem.

Három darabjával szerződött a Népszínházhoz, a melyek sajátjai és a Bárdokéi voltak, mert így a pénzszerzés jobban ment, vastagabb lehetett a háló, a mely férjemet megfojtotta, mert a darab és minden, annak rendelkezési jogán kívül állott. Így történt, hogy hét nappal a Rab Mátyás előadása előtt, miután Vidor Pál ezeket és ezeket elköltött a kiállításra, egyszerűen kijelentette Fedák, hogy mindaddig nem lép fel, a míg a Népszínház Vidor igazgatása alatt áll és nem jut a Verő-Bárd csoport kezére, a mire nézve ő már közbenjárt.

A Bárdok szerepe.

Éjszakákon át kinozta Bárd Mór szegény Vidort, hogy a »színházat úgy is elveszik tőle«, »már minden kész a polgármesterrel«, »Fedák semmi körülmények között addig fel nem lép«, »hát mondjon le Verő javára«. Végre férjem a neki tett ígéretek ellenében, hurkot látván, a melyet rávetettek, hogy sem darabja, sem színésznője és teljesen ebben bizakodván, más terve sincs: beleegyezett a lemondásba. Az történt azonban, hogy az írásbeli egyezés, a mely Verő György eredeti kéziratában és aláírásával, Bárd Mór és Bárd Ferencz aláírásával, október 20-iki kelettel kezem között van, sokkal kevesebbet tartalmazott, mint a szóbeli egyezés, és ennek folytán Vidor Pál az utolsó pillanatban, igenis, az én rábeszélésem alapján is, mert én az írásbeli megállapodás szerint óriási váltóobligóból nem kerültem volna ki, a mit pedig megígértek: bejelentette, hogy az igazgatásról le nem mond, de, ha a bizottság a szerződésben talál csak egyetlen pontot, a melynek alapján őt a bérletből kiteheti, ám tegye.

A bizottság egyetlen ilyen pontot sem talált, és Vidor megmaradt igazgatónak és azzal a gondolattal távozott, hogy mert Fedák Sári becsületszavára kijelentette, hogy az ő igazgatása alatt nem játszik, még azon a héten előadhatja a Madarászt a szerződéshez és igazgatóját a nyilvánosság előtt hitelében is meghurcoló s az egész színészet történetében példátlan szerepre vállalkozott Fedákot pedig pörösíti. Békeszerető férjem azonban rendkívül örült, hogy a dolgok elsimulni látszottak, hogy Bárd ügynök urak a darabot otthagyták, és Fedák Sári másnap a próbán megjelent.

Egy kieroszakolt nyilatkozatról.

A próbán egyszerre csak előfoglalták Vidort, hogy még aznap tegyen közzé egy Fedák Sári rehabilitáló és az összes viselt dolgait letagadó nyilatkozatot, különben viszik őt is, a darabot is. Nagy vonakodás után iszonyu torturákon keresztül férjem végre rákényszerítette magát a következő nyilatkozat közzétételére:

»Az utóbbi napokban felmerült híresztelésekkel szemben kijelentem, hogy a tárgyalások, a melyek a Népszínház bérletének megváltoztatását okozták, az én tudtommal s

velem együtt folytattattak. Kijelentem továbbá, hogy a tárgyalások menete alatt semmi oly szándékot nem vettem észre egy pillanatra sem, hogy Fedák Sári urhölgy engem egyszerűen ki akart volna buktatni a Népszínház bérletéből. A művész jószándékába nincs jogom, nincs okom kételkedni. Az egész egyezés azon feneklett meg, hogy nem találunk kellő formát az ügy helyes befejezésére. Tisztelettel Vidor Pál, igazgató.«

Hogy azonban Fedák ur nő mennyire megtagadta a munkában való részvételt, mennyire kész volt Vidort kimozdítani és hogy ennek a nyilatkozatnak kieroszakolása is milyen súlyos visszaélés volt szegény férjem becsületeségével és jóhiszeműségével, azt tanuval igazolom: magának Fedák Sárinak itt következő 1906 október 18-án, a premier előtt 7 nappal kelt levelével, a mely így hangzik:

Kedves Tatám!

A »dolog« reméllem menni fog és rövidesen eldül. Addig azonban nem megyek próbára, míg rendben nincs. Erről kívánatlak pár sorban értesíteni.

906. X/18.

Zsazsa.

A 600 koronák.

Minden isten áldotta napon vitt el Fedák Sári 600 koronát a Népszínház pénztárából. Elvitte akkor is, a mikor vonzó ereje végleg és annyira eltűnt, hogy az összes bevétel 1190 korona volt. Igaz, hogy szerződése jogán vitte el. Igaz az is, hogy férjem könyörögve kérte, hogy szerződéses kötelezettségét teljesítse, mert reméltem, hogy más darabokkal több jövedelmet fog csinálni, de mikor Vidor kérte, hogy más darabjal is játsszék, mig az újakkal elkészülnek, mert a Rab Mátyás már nem hoz elég jövedelmet, Fedák ridegen ragaszkodott legalább 50 Rab Mátyás előadáshoz. De csoda volt-e férjem előbb említett kérése, a mikor egy hónapokig folyt rendszeres hálóbakerítésel minden más kombinációt Vidorra nézve lehetetlennek tett a Reitter-Fedák-Bárd konzorcium úgy, hogy szegény férjemnek arra, hogy egyáltalán játszassék, ragaszkodnia kellett Fedák Sárihoz. E hatszáz koronával szemben most arra hivatkoznak, mert már nyilván maguk szégyelik, hogy volt a Népszínháznak egy darabban két vendége, a kik együttvéve 700 koronát kaptak esténként és a bevétel még kevesebb volt. Hát ez elejétől végig hazugság. Mert a két vendég együtt négyszáz koronát kapott; 25 előadásból 7 teljesen eladott, 10 teli és 8 gyöngé házat csinált és az egyik nagy művész, a kinek felleptetését éppen Reitter ellenzte állandóan, hogy férjem halála után hízkelve eléje boruljon, csak hetekig tartó forszirozás után volt hajlandó e darabban fellépni és utóbb önként ajánlotta fel Vidor Pálnak, hogy a színház érdekében négy fellepti díjáról, 1200 koronáról lemond. Ennek az 1200 koronás visszatérítésnek a könyvekben nyomának kell lennie.

A visszafizetett 100 koronák.

Természetes, menteni kellene a művészből üzletnövé alakult primadonna érdekét. E cél szolgálatában kiírták, hogy Fedák Sári énnekem már a Leányka fellepti díjáról, a 25-ik előadás után naponként 100 koronát adott, vagy küldött volna vissza állítólag szobalánya útján. Kijelentem, hogy ebből egy árva betű sem igaz. Fedák Sári nekem soha, sem azelőtt, sem akkor, sem azóta egyetlen fillért sem adott és nem küldött. Becsületszavammal erősítem, hogy soha semmit. Akár férfi, akár nő merészeli ezt állítani, rettenthetetlenül, vakmerően hazudik.

Megfenyegettek Bárdok már a Rab Mátyás előadásai előtt, hogy ha a 600 koronás fellepti díj és a tantieme minden nap kifizetve nem lesz, más nap nem lesz előadás. Általában nincs a kiméletlenségnek és a sürgetésnek és a kihasználásnak olyan súlyos neme, a melyet a 600 korona naponként való kéréshetetlen besöprése érdekében a Fedák-Bárd-üzlet ne gyakorolt volna. Én azonban soha Fedák kis-

Ha köszvényben, reumában szenved,

Dr. FLESCHE-féle

KÖSZVÉNY-SZESZT,

mely csuizt, köszvény, reumát, kéz-, láb-, hát- és derékfájást, kezek és lábak gyengeségét biztosan gyógyít. — Kapható: Dr. FLESCHEMIL „Magyar korona” Győr, IV. 1% decziliteres üveg ára 2 korona. Huzamosabb használatra való „Családi” üveg ára 5 korona. — 3 kis vagy 2 „Családi” üveg rendelésénél bérmentve utánvételt küldjük. 947

asszonytól 3 arcképnél egyebet nem kaptam. Ezek egyike 1906. évi márczius 7-éről való. Akkortájt tárgyaltunk Fedák Sári urnővel az idej végleges szerződésről, a melyet a Rab Mátyással kezdett meg. Csata terve, hogy a Népszínházat, a Bárdékkal szövetkezve, férjem kezéből kicsavarják, már akkor kész volt, mert írott szerződést adni annak idején eleinte vonakodott, de nem azzal az okadatolással, a melyikkel most él, hogy »nem bizott Vidorban, hanem merő szerelemből tartotta feleslegesnek, mert szerződést kívánó felszólításunkra a márczius 7-iki arcképén így ömleng:

»Kedves Karolám! Nem kell szerződés. A szívembe van vésvé hozzám való jószágok, szeretetek. Ez elég.

906. III. 7.

Zsazsa.

A viszonzott fényképek.

A ki pedig még ezek után is azt merné hinni, hogy Fedák urhölgy nekem az arcképeken kívül bármit ezen a világon adott, vagy visszaadott, azzal kénytelenségből közlöm, bár most is izlésem és női ösztönöm ellen való, hogy kerestem és találtam módot e három fotográfiának virágokkal való fejedelmi viszonzására, a miről a virág- és babéresők és babérerdek beszélhetnek. Igaz, hogy ilyenmü 6—800 korona magánkiadásaimra mindig megszavazott a színház 50—100 koronát. Szégyenlem, hogy ilyesmit ki kell írnom, de kényszerítenek rá, s ezt az egész szövetséget be kell végre mutatni a közönségnek, a mikor ilyen, egész a bolondságig menő áldozatkészség után megtörténhetett az, hogy a Rab Mátyás egyik előadásán elszakadván Fedák Sári férjem által vásárolt cipőjének a zsinórja engem az öltözőjébe rendelték, hogy vegyek újat s arra az üzenetemre, hogy tessék megvásárolni a színház számlájára, másnap a 600 koronás fellepti díjon túl Vadász Márton népszínházi hivatalnoktól felvett a napikellék számlából nyugta ellenében 1 korona 60 fillért az elszakadt cipőzsinóért...

Igy fest az »urieleány«, a mely jelzöt meg akartak menteni néhányan még azután is, hogy a művészi hír elkopott és megbizonyosodott, hogy a mire Fedák kisasszony színészkedése képes volt, az nem a színház megmentése, hanem az intézet és férjem veszte volt.

A vámpírok.

Vidor Pálnak nem maradt volna annyi adóssága, a mennyi maradt, ha egy szövetkezeti nagy tökebetétet, a melyet úgy vett fel, hogy ez a töke, mint társ az üzletben részt vesz, utólag tulságos becsületességéből (miután a pénz a színházi üzlet körül megemésztődött), el nem vállal adósságnak. Vidor kiheverte volna talán ezt is, kiheverte volna az építkezés folytonos szerencsétlenségét is, a mit azonban nem tudott kiheverni, ez a vámpírok szerepe volt, a hogy a boldogult uram a Bárdok és Fedák mellett első-sorban Reitter Ferenczet nevezte. Ki fog az derülni, hogy a mióta a világon színházak és üzletek vannak, nem létezett illojálisabb »társ«, a ki mindig társ volt, a mikor meg kellett osztani a jogokat, de sohasem volt az, a mikor küzdeni, dolgozni és a kötelezettségeikért helyt állni kellett és pozitív ellenség volt, a mikor Vidorral való szerződéses viszonya tulnyomó ideje alatt, jól vagy rosszul leplezve, szünetlenül azon fáradt, hogy a színházat más kezre játssza át. Ha a maga hasznát ezzel biztosítani tudta, nem habozott soha, hogy a hívó és becsületes Vidort feláldozza. Megdöbbenő részletei vannak ez igazságoknak.

Reitter Ferencz és Vidor Pál.

Messze vinne őket sorról-sorra venni, de tény, hogy Vidor Pál kenyérre valót sem hozott haza a színház pénzéből és tizenkilenc hónapig fizetést egyáltalán fel nem vett, hanem kizárólag az én megszolgált havi 400 korona keresetemre éltünk: Reitter ur ellen-

ben bajosan fogja bebizonyíthatni, hogy a színháznál végzett u. n. »munkájáért« ráfizetett. E »munka« jobbra Vidor Pál kibontakozási terveinek ellensúlyozásából, megnehezítéséből és abból állott, hogy minden koczkázat nélkül mint uraskodjék és »reprezentáljon« családostul, tovább is Vidor rovására. A hol Reitter ur kezességével segíthetett volna, megtagadta; a hol ellenben két másik jó kezes már létezett, ott lázasan jelentkezett és jelentkezik megváltó pénzszerző gyanánt. Ez történt legutóbb is egy budai szövetkezetnél, a mire Reitter ur folyton és dicsekvően hivatkozott és hivatkozik. Majd birói uton teljes világosság esik e körülményekre.

A Mátyásföldi ház.

Még csak néhány dolgot. Azt a szegény kis mátyásföldi »házat«, a mely naiv kis vasalkotmány, s a melyet mi, állítólag én »színházi szerzeményből a nyáron vásároltam,« nevelt leánykánknak, Orbán Ilonkának vette ajándékba Zádori Mária urasszony, a ki minden esztendő nagy részében vendégünk, és ki is fizette Lossinszky Imre mérnöknek a kis 2000 koronás árát. Itt van róla, Zádori Mária urasszonnynál az eredeti számla. Meg van az eredeti nyugta, megmutatom bárkinek, s a bíróságnak bizonyosan. Még ideiről azt is, hogy a kis vaskalyibát nem Zádori Mária urasszony veszi nevelt leánykánknak, de Vidor vagy én vásároljuk, a mit éppen nem tettünk, a szükséges 2000 koronát bátran kivettük volna az uramnak 1905 február 16-ától járó gázsira, — sőt uramnak, az Ipamuram — és a Papa lányabeli felleptési díjaira is reflektáltunk volna, hiszen éppen Reitter Ferencz ajánlotta fel uramnak minden alkalomra, ha játszik és aradozva kérte, hogy minél gyakrabban lépjen fel.

Ruhák a lakáson.

A mikor már biztos volt, hogy a Bárd—Fedák—Verő-csoport megkaparítja a Népszínházat, Bárd Mór ur sürgetően figyelmeztetett, hogy a Rab Mátyás összes ruháit vitessem el a Csokonay-utca 3. számú házba, nehogy ha a színháznál foglalás történik, ezeket a ruhákat is zár alá vegyék és az előadásokat folytatni ne lehessen. Most azt vetik fel vádként, hogy különböző ruhákat vitettem a Csokonay-utca 3. sz. házba, a hol lakom. Véletlenül ugyane házban vannak a Népszínház ruharaktárai és így ha a Népszínház ruháit bármikor máshova vitettem volna, mint a Csokonay-utca 3. sz. házba, akkor volna jogos ez a vád, a melynek kovácsolója: boldogult Vidor Pál volt »társ«, néhány napig majdnem utóda, egész együttes működésük alatt pedig halálos ellensége. Azt a hibát tényleg elkövettem, hogy régebben a saját ruháimat is a Népszínháznak itt a Csokonay-utca 3. sz. házában lévő ruharaktárban tartottam. Itt erősíték meg még egy ellenem irányuló vádat.

A jelmezek.

A jelmezeket tényleg nem házilag készítettem, illetve készítettük. Ehhez ugyan senkinek semmi köze, de tény, hogy készpénz nem volt a ruhaanyag bevásárlására és elkészítésére, a színház nem kapott anyagkereskedőtől hitelt, tehát Boda Klotildnál rendelte napi törlesztésre és pedig — Reitter Ferencz ur sajátkezű megrendelési levelével. Ha Reitter ur nemcsak részletekben, de egészében az uram »társának« hirdeti magát: az ő sajátkezűleg irt megrendelésének kifizetése ő rá is tartozik. Ugyancsak itt elégitem ki azt a kíváncsiságot, hogy azt foglalták le lakásomban, a mit találtak; a butort, berendezést. Majd rákerül a sor a jelmezekre is — a raktárakban.

A minden áron legbőli kapott kis dolgokra külön felelni nem akarok. Ennyit mondani kötelességem volt Vidor Pál elvesztőinek leleplezésére, a kik egész ádáz gyűlölségüket most ellenem fordítják, mert boldogult férjem végakaratóval a kezemben, bennem látják az ostort, a kinek lesujtása kellemetlen nekik, a mint gyanútalan és gyermekded lelkű férjem

életében is én voltam az a »kellemetlen«, a kinek köteles éberségén mult, hogy az az élszánt és mindenre kész had Vidor Pált már előbb is el nem távolította az utból, hogy kiakolbóltása után már nem foglalhatták el a helyét a Népszínházban, én voltam az a »kellemetlen«, a ki nem láttam jóhiszeműnek, a mi rosszhiszemű volt.

Az igazságért mondtam el mindent. És ezek a ténybeli igazságok.

Budapest, 1906 december 31.

Tisztelettel

özv. Vidor Pálné.

Bera Paula, a Népszínház tagja megjelent ma szerkesztőségünkben és felkért ennek kijelentésére, hogy ő nem protekció révén, hanem Vidor Pál egyenes meghívására került a színházhoz.

Utczaseprő katonák.

Helyreállott a közlekedés

Munkáshiány Budapesten.

A fővárosnak néhány napra ugyszólván teljesen megrekedt forgalma lassanként újra a rendes kerékvágásba látszik terelődni.

Tóth Péter, a köztisztasági hivatal érdemes vezetője, szombaton átiratban kérte Ücsküll-Gillenband hadtestparancsnokot, hogy a hó eltakarítására adjon a városnak ezer katonát, mert a főváros nem tud munkásokat kapni. A hadtestparancsnok a kérést nyomban táviratilag terjesztette a hadügyminiszterhez, a ki meg is adta felhatalmazást a katonaság kirendelésére.

A hadtestparancsnok, a főváros kérésére, ezer katonát bocsátott vasárnap este a köztisztasági hivatal rendelkezésére. Azonban a hivatal rosszul osztotta be a katonamunkásokat, és egész városrészek még ma délben sem kaptak utczaseprőket. Így például Budán még ma is éppen olyan nagy a közlekedés akadály, mint volt a legnagyobb hóivatar napján.

Pedig ma már, a katonákat beleszámítva, 2500 munkáskéz dolgozik a hó eltakarításán és a hadügyminiszteri rendelkezés szerint, a főváros szükség esetén újabb katonai csapatok kirendelését kérheti, a mit azonban — ki tudja, miért? — a köztisztasági hivatal nem vett eddig igénybe.

Ha most újra havazna, akkor — miután a régi hó barrikádjait még alig döntötték le — lehetetlen lenne az akadályok eltávolítása. Most minden erővel el kell távolítani az óriási hótorlaszokat a melyek előrelátható olvadás és esetleg utána következő fagy esetén valósággal életveszélyessé tennének minden közlekedést.

A villamosok és omnibuszok forgalma már helyreállott, nagy öröme a főváros lakosságának.

— A politikai újév. A szokásos újévi üdvözlések dolgában a tegnapi értekezleteken a következő megállapodások történtek: Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert a függetlenségi párt délelőtti tíz órakor üdvözli lakásán. A párt szónoka Lovász Márton lesz. Kossuth üdvözlése után a függetlenségi párt tagjai felmennek a várba, a hol Wekerle Sándor miniszterelnököt déli egy órakor a többi pártokkal együtt üdvözlők. A pártközi megállapodások értelmében az üdvözlőbeszédet Hoitay Pál fogja mondani. — Az alkotmány-pártban nem lesz hivatalos üdvözlés, mert elnöke, Széll Kálmán Rátóton tölti az ünnepet. Széll Kálmánt levélben fogják üdvözölni. — A néppárt elnökét, Zichy Aladár grófot Rakovszky István alelnök, Zichy Nándor grófot pedig Buzáth Imre fogja üdvözölni.

TILLER MÓR és Társa BUDAPEST, IV. KERÜLET, VÁCZI-UTCZ 35. SZÁM.

15 utrakodó udv. szállítója. Magyarország legrégebbi egysruhakészítő áruháza. 22 magas kitüntetés kiváló szállítókér. Korhű és magyar ruhák. Elismert kitűnő egyenruhák. Legdivatosabb polgári ruhák. Legszébb liberriák. Ezredek. Katonatisztek. Önkéntesek. Megyék Városok. M. kir. pénzügyország. M. kir. posta- és távirada. Vasutak. Erdészisztek. Pályaszerelvények. Hajószisztek stb. szerződött szállító. Honvédséghez áthelyezett tiszturak egyenruháinak átalakítása.